

Nuimami ortodontiniai aparatai

1. Ortodontinė plokštelė

Dantų plokštelė gaminama individualiai, jos pagrindas sudarytas iš plastmasės, burnoje fiksuojama kabliukais, gali turėti keletą aktyvių elementų, judinančių dantis: sraigčių, spyruoklių. Šie aparatai labai populiarūs, gali būti įvairių spalvų, vaikas gali juos išsiimti, gerai išvalyti. Tačiau turi ir trūkumų: ne visus dantų judesius jais galima atlikti, adaptacijos periodu sutrinka vaiko kalba, rijimas; norint gerų ir stabilių rezultatų, plokštelę nešioti reikia visą parą. Gydytas plokštelėmis paprastai taikomas vaikų amžiuje, ypač tinka viršutinio žandikaulio plėtimui.

2. Treineriai

Taisyklingo sąkandžio vystymosi skatinimui ir žalingų įpročių (piršto čiulpimo, kvėpavimas per burną, netaisyklingai ryjamas maistas, nuolat blogoje padėtyje laikomas liežuvis ir kt.) šalinimui mūsų Poliklinikoje naudojami minkšti išimami „Myobrace“ ortodontiniai aparatai, kurie keičia sąkandį, tiesina dantis ir tuo pačiu metu leidžia visam laikui pašalinti aukščiau minėtus žalingus įpročius. Taip pat „Myobrace“ dantų sistema skatina natūralų, genetiškai apibrėžtą vaiko veido vystymąsi.

3. TWIN-BLOCK aparatas

“Twin block” yra išimamasis funkcinis aparatas skirtas sąkandžiui koreguoti. Jis yra sudarytas iš dviejų dalių, viršutinės ir apatinės plokštelių, kurias kartu sudėjus apatinis žandikaulis pastatomas į priekinę padėtį. Tai išlaisvina apatinį žandikaulį ir skatina augti. Sukandus “Twin block” plokštelės sustato žandikaulius tam tikroje padėtyje, formuojamas taisyklingesnis sąkandis.

Viršutinė (o kartais ir apatinė) plokštelės gali turėti plėtimo sraigta, skirtą dantų lankams išplėsti. Gydymas “Twin block” aparatu paprastai užtrunka nuo 12 iki 18 mėnesių.

Norint, kad rezultatas būtų kiek įmanoma geresnis, aparatą rekomenduojama nešioti 16-18 valandų per parą. Kiekvienas pacientas turi įsidėmėti, kad nešiojant trumpiau, gydymas būna kur kas mažiau veiksmingas.

Nešiojant aparatą pirmomis dienomis, gali pasireikšti dantų jautrumas. Šis laikotarpis yra adaptacinis, tad tokie pojūčiai – visiškai normalu. Maždaug po savaitės jautrumas išnyksta.

Kadangi funkciniai aparatai pamažu tempia raumenis, gali būti jaučiamas skausmas, kuris taip pat praeina raumenims prisitaikius, apytiksliai po savaitės.

Valgant ar geriant aparatą reikia išsiimti.

Kalbant aparatą taip pat reikia išsiimti, nes jis neleidžia laisvai judėti apatiniam žandikauliui bei trukdo artikuliuoti.

Taikant šį gydymą, turėsite reguliariai lankytis pas gydytoją ortodontą. Jis įvertins gydymo eigą ir prireikus aktyvuos aparatą.

Dantų priežiūra – įprastinė, tik reikia žinoti, kad prieš valantis dantis, aparatą reikia išimti.

Aparatą reikia plauti ryte ir vakare bei po kiekvieno valgio;

Aparatas valomas kietu šepetėliu ir nedideliu kiekiu dantų pastos;

Galima naudoti dezinfekcines tirpstančias tabletes, skirtas plokštelių priežiūrai;

Išėmus iš burnos, aparatą būtina laikyti specialioje apsauginėje dėžutėje.

4. Monoblokas

Monoblokas - tai išimamas funkcinis ortodontinis aparatas, kuris yra ganėtinai lengvai atpažįstamas, nes į vieną aparatą sujungtos viršutinio ir apatinio žandikaulių bazinės plokštelės. Jos užfiksuotos apatinio žandikaulio priekinėje padėtyje. Lyginant su Twin Block aparatu, Monoblokai užima mažiau vietos burnoje. Taip pat jie pranašesni, nes neturi okliuzinių plokštumų, dėl šios priežasties šonai lieka laisvi ir

šoniniai dantys gali laisvai dygti okliuzinių kontaktų link. Jeigu pacientas neturi pavienių dantų padėties anomalijų, dažniausiai po funkcinio gydymo šiuo aparatu, nereikia fiksuoti breketų sistemos. Tačiau, lyginant su Twin – bloku, nešiojant Monobloką neįmanoma taisyklingai kalbėti, tai didelis šio aparato trūkumas, nes jį nešioti rekomenduojama 16 – 18 valandų per parą. Pacientams nepatogu nešiojant Monobloką, todėl dažnai neišnešiojamas visas rekomenduojamas laikas ir aparatas praranda efektyvumą. Dar vienas trūkumas - aparatas tampa trapesnis, padidėja lūžio tikimybė jei į konstrukcija įdedami sraigčiai ar spyruoklės .

Nenuimami ortodontiniai aparatai

Dantų breketai (dantų kabės) - tai nenuimami ortodontiniai aparatai, kurie tvirtinami ant dantų paviršiaus, siekiant ištiesinti netaisyklingai išaugusius, kreivus dantis bei atstatyti taisyklingą sukandimą. Breketus sudaro mažos "sagutės" turinčios griovelį per vidurį, į kurį įkišama viela, jungianti visus dantis.

Kodėl reikalingi breketai?:

- Pagerina paciento sveikatą - po ortodontinio gydymo breketais ištiesinti dantys lengviau valomi, dėl to tampa atsparesni kariesui, dantenų uždegimui. Taisyklingas sukandimas pagerina garsų tarimą, kramtymo kokybę.
- Pagerina išvaizdą - po ortodontinio gydymo breketais Šypsena taps nuostabi ir tai išliks visam likusiam gyvenimui.

Breketai būna įvairių rūšių. Tinkamiausią breketų rūšį parenka gydytojas-ortodonas, priklausomai nuo paciento situacijos.

Breketai parenkami individualiai, atsižvelgiant į paciento pageidavimus ir gydymo galimybes. Apsisprendusiems breketais tiesinti dantis reikia nusiteikti ilgam gydymui (nuo 1 iki 2,5 metų), gana dažniems vizitams pas ortodontą kas 4-8 savaites (priklauso nuo breketų rūšies ir gydymo plano) tam, kad periodiškai būtų atlikta breketų aktyvacija. Be to, reikia pasiryžti itin gerai dantų priežiūrai, dažnam valymui. Nešiojant breketus, rekomenduojami specialūs šepetėliai, papildomos dantų priežiūros priemonės. Nuėmus breketus yra naudojami retenciniai aparatai, kurie gali būti nuimami, dedami nakčiai, arba fiksuoti, pritvirtinami prie dantų su specialia medžiaga. **Jie dažniausiai nešiojami ne trumpiau negu buvo nešiotas pagrindinis gydymo aparatas**, bet nešiojimo laiką individualiai parenka gydytojas, atsižvelgiant į išgydytos anomalijos sunkumą.

Žemiau pateikiami patarimai nešiojantiems breketus:

Patarimai nešiojantiems breketus:

- Ryte ir vakare valyti dantis specialiais šepetėliais gydytojo nurodytu taisyklingu būdu, skalauti burnos ertmę po kiekvieno valgymo ir mažiausiai du kartus per dieną valyti dantis vaškuotu siūlu - kuo sveikesni ir stipresni dantys, tuo didesnė ortodontinio gydymo sėkmė.
- Niekada patiems nenusiimti lankelio nuo breketų, netgi jei jis spaudžia ir Jums skauda - šiek tiek nepatogumo yra gydymo dalis - svarbu, kad breketai būtų nešiojami taip, kaip nurodyta gydytojo, antraip ortodontinis gydymas užsitęs daug ilgiau. Jei Jums labai skauda, paprašykite gydytojo paskirti skausmą mažinančių, raminančių vaistų, anestetikų, dantų pastos, skirtos jautriems dantims.
- Neatidėlioti reguliarių vizitų pas gydytoją, kurių metu breketai yra priveržiami - antraip prailginsite breketų nešiojimo trukmę.
- Susilaikyti nuo sunkiai kramtomų, lipnių, kietų saldainių (karamelių, ledinukų, irisų, guminukų) ir kramtomųjų gumų su cukrumi valgymo. Saldainio ar gumos gabaliukai gali lengvai įstrigti tarp breketų, iš kur juos bus labai sunku pašalinti, o kandant kietus saldainius, galima sulaužyti breketus.
- Nešiojant breketus, galima valgyti minkštus šokoladinius saldainius, tačiau reikėtų nepamiršti, kad saldumynai sukelia rūgštingumą, kuris žalingas dantims, dėl to reikėtų gerti daug vandens ir pieno, kurie šias rūgštis neutralizuoja. Tas pats galioja ir valgant kitus saldžius maisto produktus ar geriant saldžius gėrimus.
- Nešiojant breketus, galima kramtyti nebent tik becukrę kramtomąją gumą, kadangi ši guma nesukelia rūgštingumo ir nepalieka cukraus pėdsakų ant dantų, kurie ypač padidina dantų ėduonies („skylučių“) atsiradimo riziką.
- Susilaikyti nuo bet kokio kieto maisto produktų (riešutų, riestainių, kukurūzų spragėsių, kukurūzų burbuolių, kietų grūdų) valgymo.

Greito plėtimo aparatas

Greito gomurio plėtimo aparatas naudojamas viršutinio žandikaulio plėtimui, kai jis yra siauras arba trūksta vietos viršutiniams dantims.

Gomurinio lanko tikslas – užlaikyti lanko plotį, plėsti lanką. Taip pat aparatas gali būti taikomas vietos užlaikymui dantų lanke, per anksti netekus pieninių dantų.

Aparatas žiedais tvirtinamas ant šoninių dantų. Juo išplečiamas viršutinis dantų lankas. Kartais tokie aparatai fiksuojami ant gomurinių mikroimplantų, dažniausiai tai daroma kiek vyresniems pacientams. Aparatas taikomas tiek vaikams, tiek paaugliams tik kiek skirtingos modifikacijos.

Kiek laiko trunka plėtimas?

Plėtimas trunka apie 2-3 savaites. Paprastai plečiant atsidaro tarpas tarp viršutinių centrinių kandžių. Nustojus plėsti, dantys migruoja ir tarpas užsidaro savaime. Pasibaigus aktyviam plėtimui, aparatas dar laikomas 6-8 mėnesius, kol plėtimo vietoje susidaro naujas kaulas.

Ar tai skausminga?

Plėtimo pradžioje gali būti jaučiamas tempimas ir nedidelis skausmas gomurio srityje. Taip pat plėtimo metu laikinai gali atsirasti tarpas tarp viršutinių centrinių kandžių.

Nedelsiant kreipkitės į gydytoją, jei:

- skausmas nemažėja praėjus 5 dienoms nuo aparato uždėjimo;
- sulinko aparato karkasas;
- nulūžta ar atsicementuoja dantų žiedai;
- nuolat pažeidžiami skruostai ir lūpos.